

KALØ SLOTSRUIN

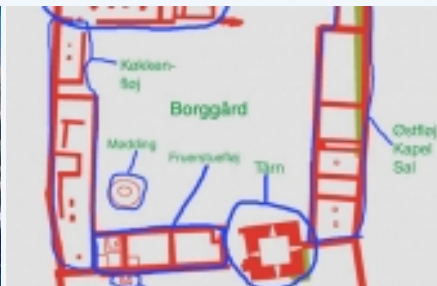
8410 Rønde

Kalø-ruinens tårn og ringmur set fra sydøst.

Luffoto af Kalø-borgen set fra syd.

Plantegning af Kalø-borgen.

Den stenbrolagte og 500 m. lange vejdæmning til Kalø-borgen set fra nord.

Administration

Ejerforhold
Oprettet
Sidste rettelse
Tilsyn og beskadigelser
Pleje, skiltning og 100 m.-zone
FREDNINGSNR.
STEDNR.

Statsejet
2001
10-2020
[Skov- og Naturstyrelsen](#)
[Skov- og Naturstyrelsen](#)
[2316-42](#)
[141101-62](#)

Find Fortidsmindet med GPS

GPS
Længdegrad 10.466666
UTM-system
Breddegrad 56.274636
E 590819 N 6237613

Beskrivelse

Kongeborgen på Kalø i bunden af Århus bugten og Kalø Vig er en af vore bedst bevarede middelalderborge.

Luftfoto af Kalø-borgen set fra syd.

Den er et besøg værd både for borgen og naturen omkring den.

Plantegning af Kalø-borgen.

Borgen blev anlagt i 1313 af kong Erik Menved som en af i alt fire jyske "tvangsborge". Erik Menved havde i 1313 nedkæmpet det jyske bondeoprør rettet mod kongens mange krige og de deraf følgende store skatter. Fra borgene kunne kongemagten kontrollere og beskatte lokalområdet og forhindre nye oprør. De tre andre, samtidige borge er "Borgvold" ved Viborg, "Bygholm" ved Horsens og "Ulstrup" ved Struer.

Kalø-ruinens tårn og ringmur set fra sydøst.

Borgen på Kalø er anlagt isoleret og strategisk på toppen af en naturlig ø, hvorfra der er en fantastisk udsigt over Kalø Vig og Århus-bugten og det omliggende landskab.

Ad landjorden er den eneste adgangsvej den næsten 500 m lange, kunstigt opbyggede vejdæmning fra fastlandet nord-øst for Kalø. Oprindeligt har vejen været adskilt fra borgen af en vindebro nær borgen. I dag er vejdæmningen den bedst bevarede og længste middelaldervej, vi har i Danmark.

Den stenbrolagte og 500 m. lange vejdæmning til Kalø.borgen set fra nord.

I strandengen vest for dæmningen på fastlandssiden ses den træbevoksede "Grevens Skanse", hvis nærmere funktion, baggrund og historie vi desværre ikke kender noget til.

Udsigt over vejdæmningen mod nordøst set fra borgen.

Havet beskytter borgen til alle andre sider. Egens Vig indenfor det store stenrev "Rønsten" som strækker sig ud sydøst for borgen, danner en fantastisk velbeskyttet naturhavn, som også blev benyttet dengang. Sejlads omkring borgen har altid krævet et stort lokalkendskab, da der kun findes to smalle passager gennem stenrevet, hvoraf den nærmest Kalø er indtil 11 m dyb.

Grevens Skanse i strandengen ved Hestehaveskoven. Den nuværende ruin på Kalø er resultatet af flere århundredes byggeri. Af den første borg findes der kun rester tilbage under de nuværende ruiner.

Rønstenen-stenrev udenfor Kalø Slotsruin.

Der er blandt andet fundet spor efter et rundt hjørnetårn i den nuværende ringmurs nordre hjørne, og måske er en del af det store tårn, som stadig markerer ruinen, også fra denne tid.

Ruiner indenfor den nordøstlige ringmur og Kalø-borgens tårn set fra nordvest.

De bygningsruiner, som ses i dag, stammer hovedsageligt fra borgens udbygning under kong Valdemar Atterdag. Han indløste borgen, som indtil 1343 havde været pantsat til holstenske grever. I slutningen af hans regeringstid blev den dog på ny pantsat – denne gang til bispem i Århus. Århus-bispen ejede borgen og de tilhørende skatter og afgifter indtil 1407, hvor pantet på ny blev indløst af Valdemar Atterdags datter Margrethe I. Ruiner langs den sydøstlige ringmur og portåbningen indtil tårnet set fra sydvest.

I slutningen af middelalderen, i første halvdel af 1500-tallet, mistede Kalø sin militære betydning. Herefter fungerede den mest som administrationscentrum og lensmandssæde for Djurslands fire herreder. Fra borgen blev kongens skatter og afgifter inddrevet, og den fungerede også som fængsel. Den mest kendte fange er Gustav Vasa, som senere - i 1521 - blev svensk konge. Han blev taget til fange af kong Christian II, indtil det i 1519 lykkedes ham at flygte forklædt som en studedriver. Præsten Søren Quist, kendt fra St. St. Blichers novelle "Præsten i Vejlbj", er en anden kendt fange på Kalø, hvor han var fængslet frem til sin henrettelse i 1626. I 1600-tallet tog Kalø også aktiv del i hekseprocesserne.

Med enevældens indførelse i 1660 blev lensopdelingen afskaffet til fordel for amterne. I 1672 skænkede kong Christian V Kalø til sin søn Ulrik Frederik Gyldenløve, som efterfølgende lod bygningerne nedrive. Bygningsmaterialerne blev genanvendt i opførelsen af Charlottenborg ved Kongens Nytorv i København.

Sydvestsiden af Kalø-borgens store tårn.

Der tilknyttes sig flere sagn til Kalø. Et vandresagn, som også kendes fra andre steder i Danmark fortæller, at der på Kalø ligger begravet en stor skat som svarer til 7 års skatteindtægter. Skatten vogtes af en stor drage ved slottet, som man sommetider kan se halen af. Sagnet skal naturligvis ses i lyset af de gentagne pantsætninger, og de turbulente ejerforhold som Kalø har haft gennem tiden.

En anden historie fortæller, at man engang under en langvarig belejring kun havde én ko og én gris tilbage på Kalø. Koen blev da trukket til vanding ved borgens brønd utallige gange i løbet af dagen sløret med en af de mange huder fra de allerede slagtede køer, og grisen blev stukket så den hylede dagen lang. Herved troede fjenden, at der stadig var mad nok i borgen og opgav derfor sit foretagende.

Vindebro og voldgrav i borgbankens sydhjørne set fra sydøst.

12: Kalø-borgens voldgrav med stensat brønd og vindebro set fra nordøst.

LINK: Se mere om Kalø Slotsruin på Nationalmuseets hjemmeside.

